

สถานภาพการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษา
ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ

The Status of Curriculum Research and Factors Affecting the
Decision to Study in the Bachelor of Communication Arts Program
at Private Education Institutes and Public Universities

กัญญ์ณัฐ อรุณักติพันธ์ Kannanat Anuruktiphon*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย ศึกษาจากงานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตรตลอดระยะเวลา 10 ปี มีงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ทั้งของภาคเอกชนและภาครัฐที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทยทั้งหมด 27 เรื่อง ประกอบไปด้วยงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 9 เรื่อง และงานวิจัยของมหาวิทยาลัยของรัฐ 18 เรื่อง โดยพบว่า มีลักษณะงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์และนักวิชาการมากกว่าวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา ซึ่งหัวข้อการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร มุ่งเน้นการศึกษาแนวโน้ม ทิศทาง การรับรู้ ความพึงพอใจ และการพัฒนาหลักสูตรเป็นสำคัญ ประเภทของการวิจัยโดยส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ รองลงมาคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมผสานวิธี ตามลำดับ อีกทั้งผู้วิจัยได้ข้อค้นพบภาพรวมของประเภทการวิจัยและรูปแบบการวิจัย ดังนี้ 1. ประเภทของการวิจัยเชิงปริมาณ มุ่งเน้นการใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการสื่อสารองค์กรและแบรนด์ คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์

รองลงมาคือ รูปแบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงประเมิณผล 2. ประเภทของการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึก รองลงมาคือ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเชิงบรรยาย การสนทนากลุ่ม การวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงประเมิณผล ตามลำดับ 3. ประเภทของการวิจัยแบบผสานวิธี มุ่งเน้นการใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย รองลงมาคือ การวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การศึกษาแนวโน้ม การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์เนื้อหา การสัมภาษณ์เจาะลึก และการวิจัยเชิงทดลอง ตามลำดับ สำหรับผลการแจกแจงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต พบว่า งานวิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยด้านหลักสูตรมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา อีกทั้งยังพบว่า หากมีการให้ทุนการศึกษาอย่างเพียงพอ การพิจารณาความสนใจส่วนบุคคลและรายได้ของครอบครัว ปัจจัยด้านศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม และการรับรู้ข้อมูลการสมัครของครูแนะแนว จะส่งผลให้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

คำสำคัญ: หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต, ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษา

Abstract

The objective of this research is to study the body of knowledge in the researches regarding the curriculums and the factors that affect the decision to enroll in a bachelor of communication arts program at private education institutes and public universities in Thailand. The study utilizes the Thai publications of theses and researches from 2014 to 2023, incorporating both qualitative and quantitative data analysis methods.

The research findings show that during the 10-year period there are 27 research topics, 9 from the private education institutes and 18 from the public universities. They are general researches conducted by the instructors and academics, rather than the student theses. The predominant topics are factors affecting enrollment decisions, trends, perceptions, satisfaction, and program development. The researches are mostly quantitative, some are qualitative and some others are mixed. Moreover, the researcher has discovered that overall the types of researches and research designs are as follows: 1) the quantitative research emphasizes the use of descriptive research design, followed by correlational research and evaluation research designs, 2) the qualitative research emphasizes the in-depth interview, followed by content

analysis, descriptive research, focus group, documentary research, and evaluation research respectively, and 3) the mixed-method research emphasizes the use of the descriptive research design, followed by documentary research, focus group, trend study, correlational research, content analysis, in-depth interview, and experimental research designs respectively. As for the distribution results of the factors affecting the enrollment in a bachelor of communication arts program, it is found that the study program comes first, followed by the study purpose. Additionally if scholarships are adequately granted, the consideration of personal interest and family income, the famous and acclaimed alumni of the university, and the guidance teachers' perception of application data would be the significant factors for the decision to study in a bachelor of communication arts program.

Keywords: Bachelor of Communication Arts Program, Factors Affecting the Decision to Enroll

บทนำ

“หลักสูตร” เป็นกลไกสำคัญของการศึกษาทุกระดับ การปรับ พัฒนา และเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปถือเป็นเรื่องสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (เอกรงค์ ปั่นพงษ์ และพิชญาวพร ประครองใจ, 2563) หลักสูตรนิเทศศาสตร์ ถือเป็นอีกหนึ่งหลักสูตรที่ต้องมีการปรับ พัฒนา เปลี่ยนแปลงด้านเนื้อหา รายวิชา การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) ให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยต้องปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นระยะเวลาอย่างน้อยทุก 5 ปีการศึกษา ซึ่งต้องคำนึงถึงบริบทแวดล้อมของกระแสโลกาภิวัตน์ สังคม วัฒนธรรม ภาวะเสรีนิยม ความเป็นสากล การไหลบ่าของข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสำคัญด้วย อีกทั้งการเติมเต็มความคาดหวังของสังคมที่มุ่งผลักดันและขับเคลื่อนเศรษฐกิจในเชิงสร้างสรรค์ก็ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิตในอนาคตเช่นกัน

การพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์บัณฑิต ซึ่งถือเป็นศาสตร์แห่งการสื่อสารที่สำคัญในการขับเคลื่อนทุกภาคส่วน ด้วยเพราะนิเทศศาสตร์มีลักษณะเป็นสาขาที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้เข้ากับศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ ได้ จึงส่งผลให้ภาพรวมของหลักสูตรถูกพัฒนาและปรับตัวเข้าสู่แวดวงธุรกิจและอุตสาหกรรมสื่อโดยรวมมากขึ้น การศึกษาภาพรวมของหลักสูตรและปัจจัย

ต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ด้วยวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยตามแนวคิดการวิเคราะห์เนื้อหาแบบกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า โดยใช้ทฤษฎีและงานวิจัยที่มีอยู่ก่อนหน้าเป็นแนวทางในการตีความหมายนามธรรมของเนื้อหาข้อมูลที่ผ่านกระบวนการจำแนกที่เป็นระบบด้วยการลงรหัส และการกำหนดหัวข้อหลักหรือแบบแผนไว้แล้ว (Hsieh & Shannon, 2005, p. 1278) จะสามารถช่วยให้คาดการณ์แนวโน้มอนาคตทางการศึกษาและวางรากฐานการศึกษาด้านหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง “สถาบันภาพการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ” เพื่อสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ของคุณลักษณะงานวิจัย ประเภทของงานวิจัย รูปแบบของการวิจัย และปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย โดยศึกษาจากงานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566 เพื่อให้ได้มาซึ่งภาพรวมองค์ความรู้ของงานวิจัย และข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ ทำนี้ผู้วิจัยมุ่งหวังในการนำผลการสังเคราะห์เนื้อหาางานวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตไปใช้ในการวางแผนกำหนดโครงการวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต และเพื่อวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อสำรวจสถานภาพองค์ความรู้ของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐในประเทศไทย ศึกษาจากงานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
2. เพื่อศึกษาประเภทของงานวิจัยด้านหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
3. เพื่อศึกษารูปแบบของการวิจัยด้านหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาและพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสถานภาพองค์ความรู้ของงานวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ศึกษาเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมหาวิทยาลัยของรัฐ ในประเทศไทยเท่านั้น

2. ขอบเขตด้านช่วงเวลา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษางานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566 เท่านั้น เฉพาะที่เป็นวิทยานิพนธ์ และงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์ นักวิชาการ (ไม่รวมสารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าอิสระ หรือรายงานวิจัยประกอบการเรียน) ที่สืบค้นได้จากฐานข้อมูลของสำนักหอสมุดกลาง จากระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และคลังข้อมูลขององค์กรหรือสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

นิยามศัพท์

คุณลักษณะของงานวิจัย ประกอบด้วย ปีพุทธศักราชที่งานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐ สาขาวิชา และลักษณะงานวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาเอกชน หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดแบ่งประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) มหาวิทยาลัยเอกชน มี 42 แห่ง 2) สถาบันเอกชน มี 11 สถาบัน และ 3) วิทยาลัยเอกชน มี 18 แห่ง (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน และสารานุกรมเสรี, 2566: ออนไลน์)

มหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยในสังกัดของรัฐ (มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน และสารานุกรมเสรี, 2566: ออนไลน์)

สาขาวิชา หมายถึง สาขาวิชาที่ทำการศึกษา ซึ่งเป็นสาขาวิชาเอกที่เปิดสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมหาวิทยาลัยของรัฐในงานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั่วไป

ลักษณะงานวิจัย หมายถึง วิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยทั่วไป

วิทยานิพนธ์ หมายถึง งานวิจัยด้านหลักสูตร ได้แก่ งานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตร การรับรู้หรือความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร แนวโน้มหรือทิศทางที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต โดยงานวิจัยนี้ต้องผ่านการสอบจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเพื่อขออนุมัติปริญญาจากสถาบันการศึกษานั้น

งานวิจัยทั่วไป หมายถึง งานวิจัยหรือบทความวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร การประเมินหลักสูตรการรับรู้หรือความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตร แนวโน้มหรือทิศทางที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร

และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของอาจารย์หรือนักวิชาการที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ

ประเภทของการวิจัย หมายถึง แนวทางในการศึกษาค้นคว้าหรือแสวงหาข้อเท็จจริงในงานวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) หมายถึง งานวิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้ความจริงของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในสถานการณ์ทั่วไป โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือที่น่าเชื่อถือ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อสรุปอ้างอิงไปยังประชากร (ทิพย์สิริกาญจนวาสี และศิริชัย กาญจนวาสี, 2564: 88-89)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) หมายถึง งานวิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้ความเข้าใจของปรากฏการณ์ทางสังคม ความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ กับสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ ตามความรู้สึกลึกซึ้งและค่านิยมของผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และวิเคราะห์หลังข้อมูลสรุปแบบอุปนัย (เรื่องเดียวกัน, 2564)

การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) หมายถึง งานวิจัยที่มุ่งแสวงหาความรู้ความจริง ความเข้าใจที่ชัดเจนของเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ โดยใช้การผสมวิธีทั้งวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพในการวิจัยเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่มีความครบถ้วนหรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เรื่องเดียวกัน, 2564)

รูปแบบของการวิจัย หมายถึง แนวทางเฉพาะในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) หมายถึง การวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผล ระหว่างตัวแปรที่สนใจ ภายใต้สภาพการณ์ควบคุมหรือการจัดกระทำทดลอง (Best, J.W and Kahn, J.V., 1993)

2. การวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งบรรยายหรือพรรณนาธรรมชาติเงื่อนไข หรือเหตุการณ์ในปัจจุบันซึ่งอาจใช้วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) หรือวิธีการสำรวจ (Survey) ซึ่งอาจเป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-section study) หรือการศึกษาแบบระยะยาว (Longitudinal study) (Irvin J. Lehmann and William A. Mehrens, 1971)

3. การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research) หมายถึง การวิจัยที่มุ่งวัดหรือค้นหาความสัมพันธ์หรือทำนายระหว่างตัวแปร 2 ตัวหรือมากกว่า (เรื่องเดียวกัน, 1971)

4. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) หมายถึง วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ได้ทั้ง การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสม (White & Marsh, 2006) เป็น เทคนิคที่ใช้ในการแจกแจง แยกแยะ วิเคราะห์เนื้อหาหรือแนวคิดที่ปรากฏในตำรา หนังสือ เอกสาร ข่าวสาร สื่อสิ่งพิมพ์ บทสนทนา หรือรูปภาพอย่างมีระบบ โดยแสดงในรูปของปริมาณ ความถี่ในการสื่อความหมาย โดยผู้ศึกษาจะแยกเนื้อหาออกเป็นถ้อยคำ กลุ่มคำ หัวเรื่อง และประเมินเนื้อหา ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

5. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) หมายถึง การวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสารต่าง ๆ เช่น บันทึก หนังสือ ตำรา จดหมาย รายงาน (สุวิมล ติरणานันท์, 2557: 14) ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ ภาพวาด สิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ข้อมูล ดังกล่าวทำให้ได้ความรู้ใหม่จากเอกสารเหล่านั้น

6. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) หมายถึง การสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์ และผู้ให้สัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างหรือแบบมีโครงสร้างก็ได้ซึ่งผู้สัมภาษณ์ ทำหน้าที่ซักถามข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ และมีการจดบันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่อง ที่ศึกษา

7. การสนทนากลุ่ม (Focus Group) หมายถึง การศึกษาเหตุการณ์ ปรากฏการณ์หรือปัญหา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มแบบมีจุดเน้น มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเฉพาะ มีขนาดของกลุ่มที่ เหมาะสม กระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และเสนอแนะตามประเด็นปัญหา ที่ศึกษา มีการบันทึกการสนทนาเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปผล (เรื่องเดียวกัน, 2564: 97)

8. การศึกษาแนวโน้ม (Trend Studies) หมายถึง การศึกษาเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ สถานการณ์หรือตัวแปรเดิมซ้ำในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน เพื่อรู้ถึงสิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาแล้วในอดีต สิ่งที่กำลัง เกิดขึ้นในปัจจุบัน และวิเคราะห์แนวโน้มของสิ่งที่น่าจะเกิดขึ้นในอนาคตในประชากรที่ศึกษา (เรื่องเดียวกัน, 2564: 95)

9. การวิจัยเชิงประเมินผล (Evaluation Research) หมายถึง กระบวนการวิจัยที่มีการเก็บ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินผล การวิจัยประเมินผล เป็นการประยุกต์ที่นำระเบียบ วิธีการวิจัยไปใช้ในการดำเนินการประเมินผล (สุวิมล, 2557: 14) การวิจัยเชิงประเมินผล คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกสรรข้อมูลที่เหมาะสม รวมทั้งการรวบรวมและ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อรายงานสรุปผลในทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ตัดสินใจในการกำหนดทางเลือก (Marvin C. Alkin and Christina A. Christie, 2023)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วย ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย และปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

ปัจจัยด้านหลักสูตร หมายถึง ปัจจัยด้านชื่อหลักสูตร ด้านเนื้อหาวิชา ด้านสาขาวิชา ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ตรงตามความต้องการ ความสามารถ ความถนัด และความสอดคล้องกับลักษณะงานที่ส่งผลให้เข้าศึกษาต่อ

ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา หมายถึง ปัจจัยด้านความต้องการความรู้ทางวิชาการ ปัจจัยด้านโอกาสทางวิชาชีพที่สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบธุรกิจ

ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย หมายถึง ปัจจัยด้านมาตรฐานการจัดการศึกษาที่ได้รับการยอมรับจากสังคม

ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร หมายถึง ปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ด้านหลักสูตรทั้งจากสื่อออนไลน์และสื่อออฟไลน์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สามารถมองเห็นภาพรวมองค์ความรู้ของงานวิจัยด้านหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ
2. การได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ
3. การนำผลการสังเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตไปใช้ในการวางแผนกำหนดโครงการงานวิจัยด้านหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต และเพื่อวางแผนการประชาสัมพันธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง สถานภาพการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ มีวิธีการศึกษาวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ศึกษาด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ศึกษาด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ ที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทย ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566 ซึ่งผู้วิจัยค้นพบงานวิจัยทั้งหมด 27 เรื่องภายในระยะเวลา 10 ปี ซึ่งการศึกษาวิจัยในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลาที่ภาครัฐและภาคเอกชนมีการปรับหรือพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ เป็นระยะเวลาอย่างน้อยทุก 5 ปีการศึกษา โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างในรูปของเอกสารที่มีอยู่ในห้องสมุดของหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ หรือบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติ เท่านั้น

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยศึกษาเฉพาะ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ศึกษาด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทยในวารสารวิชาการระดับชาติ ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2557 ถึงปี พ.ศ. 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาวิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่ศึกษาด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้แบบบันทึกในการวิเคราะห์เนื้อหา เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 คุณลักษณะของงานวิจัย ประกอบด้วย ปีพุทธศักราชที่งานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐ สาขาวิชา ลักษณะงานวิจัย

ประเด็นที่ 2 ประเภทของการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี

ประเด็นที่ 3 รูปแบบของการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงบรรยาย หรือการวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การศึกษาแนวโน้ม และการวิจัยเชิงประเมินผล

ประเด็นที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์ หลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร และวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมได้จะถูกนำไปวิเคราะห์เนื้อหาแบบกำหนดทิศทางไว้ล่วงหน้า (Directed Content Analysis) (Hsieh & Shannon, 2005) โดยอาศัยพื้นฐานจากงานของ Assarroudi et al. (2018) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 รวบรวมงานวิทยานิพนธ์และงานวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐที่ตีพิมพ์เผยแพร่เป็นภาษาไทยในช่วงปี พ.ศ.2557 ถึงปี พ.ศ. 2566

1.2 กำหนดหน่วยวิเคราะห์ ทำความเข้าใจเนื้อหาของข้อมูล จัดทำรหัส (Code) สร้างแบบบันทึกเป็นตารางหัวข้อเรื่อง (Category) และกำหนดนิยามศัพท์ จัดทำคำจำกัดความเชิงปฏิบัติการของหัวข้อเรื่องที่สำคัญ (ตัวแปร) และหัวข้อเรื่องรอง (องค์ประกอบย่อยของตัวแปร) โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่มีอยู่เป็นฐานในการจัดทำขึ้นมาเพื่อใช้ดำเนินการ

1.3 ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยด้วยวิธีการสรุปเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหัวข้อเรื่องที่สำคัญ (ตัวแปร) และหัวข้อเรื่องรอง (องค์ประกอบย่อยของตัวแปร) จำแนกผลการวิจัยตามประเด็นที่ศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการแจกแจงจำนวน จำแนกข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คุณลักษณะของงานวิจัย ประกอบด้วย ปีพุทธศักราชที่งานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน มหาวิทยาลัยของรัฐ สาขาวิชา ลักษณะงานวิจัย

2.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ประเภทของการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี

2.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 รูปแบบของการวิจัย ประกอบด้วย การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การศึกษาแนวโน้ม และการวิจัยเชิงประเมินผล

2.4 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วย ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร

หลังจากนั้นผู้วิจัยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และนำเสนอผลวิจัยในรูปแบบตารางแสดงความถี่และร้อยละพร้อมคำบรรยาย จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “สถานภาพการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ” สามารถสรุปและอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการแจกแจงคุณลักษณะของงานวิจัย พบว่า ในช่วงเวลา 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 - พ.ศ. 2566 นั้น หากพิจารณาคคุณลักษณะของงานวิจัยจำแนกตามปีพุทธศักราชที่งานวิจัยตีพิมพ์เผยแพร่ พบว่า ภาพรวมการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษา

ในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2562 และพ.ศ. 2563 โดยมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.5 รองลงมาคือ ปี พ.ศ. 2560 และพ.ศ. 2564 ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 14.8 ส่วนในปี พ.ศ. ที่มีการศึกษาวิจัยหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตน้อยที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2557 พ.ศ. 2561 และพ.ศ. 2565 ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 3.70 ตามลำดับ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาสถานภาพงานวิจัยด้านหลักสูตรตลอดระยะเวลา 10 ปี มีแนวโน้มของการศึกษาวิจัยลดลงในทุกช่วง 5 ปี อีกทั้งยังขาดการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบุบผา เมฆศรีทองคำ และอรอุมา เจริญสุข (2564) ที่กล่าวว่า แม้หลักสูตรนิเทศศาสตร์จะมีการจัดการเรียนการสอนมาอย่างยาวนานตลอดจนมีการผลิตบัณฑิตเข้าสู่ตลาดแรงงานในแต่ละปีจำนวนมาก แต่ยังไม่ปรากฏงานวิจัยที่มุ่งการสังเคราะห์เอกสารหลักสูตร การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของคณาจารย์และผู้ใช้บัณฑิตด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยเฉพาะการศึกษาด้านหลักสูตรนิเทศศาสตร์ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อให้เห็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในภาพรวม

หากพิจารณา**คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันอุดมศึกษาเอกชนทั้งหมด** 71 แห่ง ยังพบอีกว่า มีเพียงสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 8 แห่งที่ทำการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ได้แก่ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ โดยพบว่ามีการศึกษาวิจัยทั้งหมด 9 เรื่องดังนี้ มหาวิทยาลัยกรุงเทพทำการศึกษาวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ มหาวิทยาลัยรังสิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล มหาวิทยาลัยศรีปทุม และมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งมีการศึกษาวิจัยในสัดส่วนที่เท่ากันคือ ร้อยละ 11.1 ตามลำดับ จากการศึกษาวิจัยทั้งหมด 9 เรื่องนี้ ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่า งานวิจัยโดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์และนักวิชาการ ซึ่งค้นพบว่า มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติในปี พ.ศ. 2564 มากที่สุด โดยพบว่า อาจารย์และนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวนี้ โดยเนื้อหามุ่งศึกษาประสิทธิผลและคุณภาพของหลักสูตร เป็นสำคัญ สำหรับลักษณะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป พบว่า มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด มุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยด้านการตลาดที่มีผลต่อหลักสูตร และมหาวิทยาลัยศรีปทุม มุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับการรับรู้ด้านหลักสูตรและแนวโน้มการศึกษาต่อในหลักสูตรเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พนม คลีฉายา (2558) ที่มุ่งศึกษาแนวโน้มวิชาชีพหลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิต และงานวิจัยของ อวยพร พานิช และคณะ (2564) ที่มุ่งศึกษาทิศทางวิชาชีพ แนวโน้มของหลักสูตร และความคาดหวังในการศึกษาต่อ

หากพิจารณา**คุณลักษณะของงานวิจัย** จำแนกตาม**มหาวิทยาลัยของรัฐ**ทั้งหมด 85 แห่ง พบว่า มีเพียง**มหาวิทยาลัยของรัฐ** 14 แห่งที่**ทำการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต** ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยพบว่ามี**การศึกษาวิจัยทั้งหมด 18 เรื่อง** ดังนี้ มหาวิทยาลัยบูรพา และมหาวิทยาลัยราชภัฏ รำไพพรรณี**ทำการศึกษาวิจัยมากที่สุด** คิดเป็นร้อยละ 16.7 รองลงมาคือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ซึ่งมีการศึกษาวิจัยในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็น ร้อยละ 5.6 ตามลำดับจากการศึกษาวิจัยของ**มหาวิทยาลัยของรัฐทั้งหมด 18 เรื่องนี้** ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ว่างานวิจัยโดยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์และนักวิชาการซึ่งค้นพบมีการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติในช่วง 3 ปีคือ พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2563 โดยพบว่า อาจารย์และนักวิชาการจาก**มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี** ให้ความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่องดังกล่าวมากที่สุดอีกด้วย โดยเนื้อหามุ่งศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย แยมหลังทรัพย์ (2560) ที่มุ่งศึกษาความพึงพอใจของนิสิตนิเทศศาสตร์ต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต และงานวิจัยของดวงฤทัย แก้วคำ และวิมลพรรณ อาภาเวท (2559) ที่มุ่งศึกษาด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตดุสิต สำหรับ**คุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป** พบว่า มีนักศึกษาในหลายมหาวิทยาลัยที่สนใจในการศึกษาด้านหลักสูตร ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยมุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ การรับรู้ ปัจจัยต่าง ๆ และการจัดการศึกษาด้านหลักสูตร อีกทั้งหากพิจารณาถี่กลงไปจะพบว่า มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวที่มี**ลักษณะงานวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์และงานวิจัยทั่วไป**

ดังนั้น หากเปรียบเทียบภาพรวมของการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตทั้งของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและ**มหาวิทยาลัยของรัฐ** จะพบว่า **ลักษณะงานวิจัยของมหาวิทยาลัยของรัฐมีการศึกษาวิจัยในลักษณะงานวิจัยทั่วไป**อย่างต่อเนื่องมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในสัดส่วนที่เท่าตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐให้ความสำคัญต่อการพัฒนาหลักสูตรมากกว่าภาคเอกชน

ในส่วนของภาพรวมของ**คุณลักษณะงานวิจัย จำแนกตามสาขาวิชา**ทั้งสถาบันอุดมศึกษา เอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า สาขานิเทศศาสตร์ เป็นสาขาที่ผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัย ด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมากที่สุดคิดเป็น ร้อยละ 37.0 รองลงมาคือ สาขาการสื่อสารและการสื่อสารมวลชน คิดเป็นร้อยละ 11.1 และสาขา วิชาเอกวารสารศาสตร์ สาขาวิชาเอกประชาสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 7.4 ตามลำดับ

หากพิจารณาให้ลึกลงไปจะพบว่า **สถาบันอุดมศึกษาเอกชน** มีสาขาที่สนใจทำวิจัยด้าน หลักสูตรทั้งหมด 5 สาขาวิชาคือ สาขานิเทศศาสตร์ สาขาบริหารการสื่อสารดิจิทัล สาขาวิชา ภาพยนตร์ดิจิทัล สาขาวิชาการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ และสาขาวิชาเอกวารสารศาสตร์ สำหรับ **มหาวิทยาลัยของรัฐ** มีสาขาที่สนใจทำวิจัยด้านหลักสูตรทั้งหมด 3 สาขาวิชาคือ สาขานิเทศศาสตร์ สาขาการสื่อสารและการสื่อสารมวลชน และสาขาวิชาเอกประชาสัมพันธ์ ซึ่งผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาสาขาวิชาชีพและหลักสูตรใหม่ในอนาคต

ในส่วนของภาพรวม**คุณลักษณะงานวิจัย จำแนกตามลักษณะงานวิจัย** พบว่า งานวิจัย ด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตส่วนใหญ่ร้อยละ 77.8 มีลักษณะเป็นงานวิจัยทั่วไป ส่วนที่เหลือร้อยละ 22.2 มีลักษณะงานวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์

ลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยทั่วไปของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มุ่งศึกษางานวิจัยในหัวข้อ งานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยด้านการประเมินหลักสูตร และ งานวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ งานวิจัยด้านแนวโน้มและทิศทางของหลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 11.1 ตามลำดับ

สำหรับลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยทั่วไปของมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มุ่งศึกษางานวิจัยในหัวข้องานวิจัยด้านการประเมินหลักสูตร และงานวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเข้าศึกษาในหลักสูตร ซึ่งมีสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.2 รองลงมาคือ งานวิจัยด้าน การรับรู้และความพึงพอใจในหลักสูตร และงานวิจัยด้านแนวโน้มและทิศทางของหลักสูตร ซึ่งมี สัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

สำหรับลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ มุ่งศึกษางานวิจัยในหัวข้องานวิจัยด้านการรับรู้และความพึงพอใจในหลักสูตร งานวิจัยด้านแนวโน้ม และทิศทางของหลักสูตร และงานวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร ซึ่งมีสัดส่วน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 11.1

สำหรับลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยของรัฐส่วนใหญ่ มุ่งศึกษางานวิจัยในหัวข้องานวิจัยด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 22.2

รองลงมาคือ งานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตร และงานวิจัยด้านการรับรู้และความพึงพอใจในหลักสูตร ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 5.6

จากผลสรุปการวิจัยข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้ขอค้นพบเพื่ออภิปรายผลภาพรวมของลักษณะงานวิจัยทั้งหมด 27 เรื่อง จำแนกตามหัวข้อการศึกษาวิจัยทั้งของภาคเอกชนและภาครัฐ เพื่อสะท้อนให้เห็นองค์ความรู้ของสถานภาพการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตร เรียงตามลำดับหัวข้อเรื่อง ตามภาพที่ 1 ดังนี้

หัวข้อการศึกษาวิจัยสำหรับงานวิจัยทั่วไป	หัวข้อการศึกษาวิจัยสำหรับวิทยานิพนธ์
ลำดับที่ 1 การวิจัยด้านการประเมินหลักสูตร และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร	ลำดับที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร
ลำดับที่ 2 การศึกษาแนวโน้มและทิศทางของหลักสูตร	ลำดับที่ 2 การรับรู้และความพึงพอใจในหลักสูตร
ลำดับที่ 3 การรับรู้และความพึงพอใจในหลักสูตร	ลำดับที่ 3 การพัฒนาหลักสูตร แนวโน้มและทิศทางของหลักสูตร
ลำดับที่ 4 การพัฒนาหลักสูตร	

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า หัวข้อเรื่องในการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตร ศึกษาแนวโน้ม ทิศทาง การรับรู้ ความพึงพอใจ และการพัฒนาหลักสูตร แต่สำหรับหัวข้อการวิจัยที่มุ่งศึกษาการประเมินผลหลักสูตรจะพบได้เฉพาะในงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์และนักวิชาการเท่านั้น

ตอนที่ 2 ผลการแจกแจงประเภทของการวิจัย พบว่า โดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.3 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี คิดเป็นร้อยละ 22.2 และร้อยละ 18.5 ตามลำดับ

สำหรับงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พบว่า เลือกใช้ประเภทของการวิจัยทั้ง 3 ประเภท คือ การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยแบบผสมวิธี ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 ในขณะที่มหาวิทยาลัยของรัฐ มุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ คิดเป็นร้อยละ 72.2 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยแบบผสมวิธี คิดเป็นร้อยละ 16.7 และ 11.1 ตามลำดับ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ภาพรวมของการศึกษาวิจัยด้านหลักสูตรของมหาวิทยาลัยของรัฐเลือกใช้ประเภทการวิจัยเชิงปริมาณมากกว่าสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อีกทั้งผู้วิจัยยังได้ขอค้นพบว่าคุณลักษณะของงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในรูปแบบวิทยานิพนธ์ มุ่งเน้นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยแบบผสมวิธีมากที่สุด ในขณะที่ลักษณะงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยทั่วไป ส่วนใหญ่มุ่งเน้นแนวทางการศึกษาโดยใช้ประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพมากที่สุด

สำหรับลักษณะงานวิจัยของมหาวิทยาลัยของรัฐในรูปแบบวิทยานิพนธ์ มุ่งเน้นแนวทางการศึกษาค้นคว้าโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุด อีกทั้งยังพบว่า ลักษณะงานวิจัยในรูปแบบงานวิจัยทั่วไป ส่วนใหญ่มุ่งเน้นแนวทางการศึกษาโดยใช้ประเภทการวิจัยเชิงปริมาณมากที่สุดเช่นกัน

ดังนั้น หากเปรียบเทียบประเภทของการวิจัย จำแนกตามลักษณะงานวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ลักษณะงานวิจัยทั่วไปของอาจารย์หรือนักวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน มุ่งเน้นแนวทางการศึกษาโดยใช้ประเภทการวิจัยเชิงคุณภาพ แต่สำหรับลักษณะงานวิจัยทั่วไปของมหาวิทยาลัยของรัฐจะมุ่งเน้นแนวทางการศึกษาโดยใช้ประเภทการวิจัยเชิงปริมาณเป็นส่วนใหญ่ ผลการวิจัยดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบว่า การวิจัยด้านหลักสูตรยอมรับแนวทางการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่าการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งนี้เพราะการวิจัยเชิงปริมาณสามารถให้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่นักวางแผนด้านหลักสูตรสามารถนำมาแก่นับวัดได้ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยข้อมูลทางสถิติ เพื่อสรุปอ้างอิงไปยังภาพรวมของหลักสูตร และสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เชื่อมโยงไปยังทฤษฎี เพื่อให้ความหมายหรือตีความข้อมูลที่ได้อมาโดยการสร้างข้อสรุปแบบอุปมานและนำข้อมูลดังกล่าวไปประกอบการตัดสินใจในการวางแผนหลักสูตรในอนาคต ในขณะที่การวิจัยแบบผสมวิธีจะต้องใช้การผสมวิธีทั้งวิธีเชิงปริมาณและวิธีเชิงคุณภาพเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งอาจต้องใช้ระยะเวลาในการทำวิจัยที่ยาวนานกว่า และใช้งบประมาณในการขงทุนวิจัยที่มากกว่าด้วย

ตอนที่ 3 ผลการแจกแจงรูปแบบของการวิจัย พบว่า การวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรฯ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.8 โดยรูปแบบการวิจัยนี้มุ่งศึกษาเหตุการณ์ในปัจจุบันโดยใช้วิธีการศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) และใช้วิธีการสำรวจ (Survey) ซึ่งเป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-section study) รองลงมาคือ การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ที่มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรมากกว่า 2 ตัวแปรขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 40.7 ส่วนการสัมภาษณ์เจาะลึก และการวิเคราะห์เนื้อหา มีสัดส่วนในการศึกษาใกล้เคียงกัน คิดเป็นร้อยละ 22.2 และ 18.5 ตามลำดับ

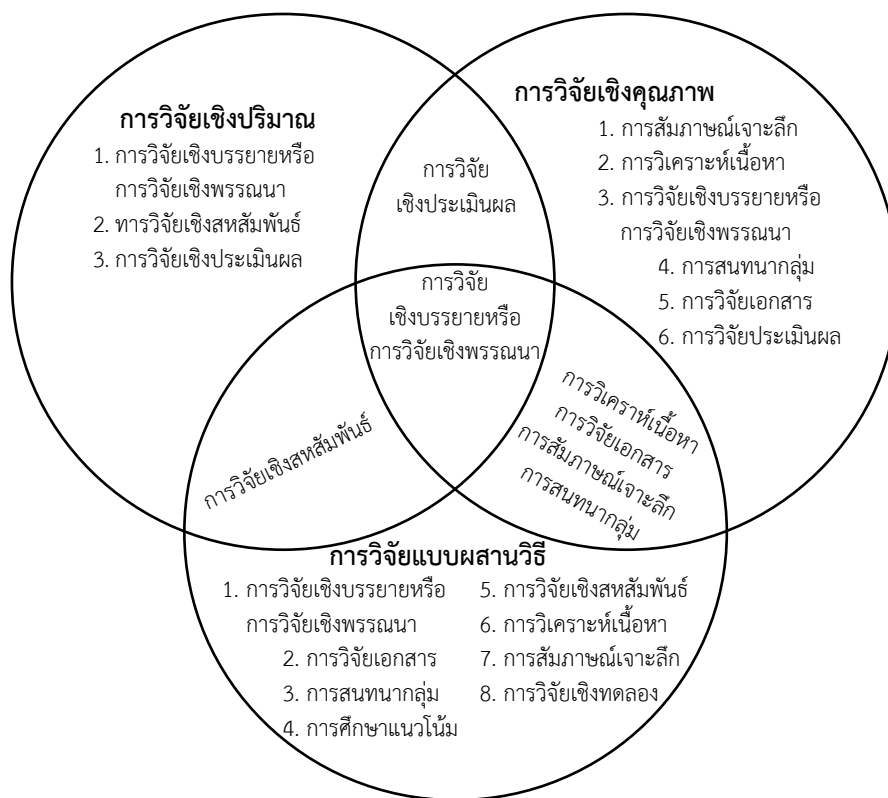
สำหรับการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนส่วนใหญ่ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม ที่มีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 33.3 อีกทั้งยังพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมาคือ การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 44.4 การวิเคราะห์เนื้อหา การสัมภาษณ์เจาะลึกและการวิจัยเชิงประเมินผลที่มีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ตามลำดับ

หากพิจารณาลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน จะพบว่า ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.2 ส่วนงานวิจัยทั่วไปใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.7

สำหรับลักษณะของงานวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์มากที่สุด ซึ่งมีสัดส่วนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนงานวิจัยทั่วไปใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.1 รองลงมา คือการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 27.8 ตามลำดับ

จากผลการวิจัยข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้ข้อค้นพบว่า หากพิจารณาประเภทของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ศึกษางานวิจัยด้านหลักสูตรส่วนใหญ่มุ่งเน้นการใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพใช้รูปแบบการสัมภาษณ์เจาะลึกมากที่สุด ในขณะที่ประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธีใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนามากที่สุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ข้อค้นพบ โมเดลความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบของการวิจัย และประเภทของการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนและมหาวิทยาลัยของรัฐ ตามโมเดลภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 2 แสดงโมเดลความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการวิจัย และรูปแบบของการวิจัยด้านหลักสูตรและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน และมหาวิทยาลัยของรัฐ

จากภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของประเภทของการวิจัยเชิงปริมาณส่วนใหญ่ มีลักษณะเป็นงานวิจัยทั่วไปของมหาวิทยาลัยของรัฐที่มุ่งเน้นการใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงบรรยาย หรือการวิจัยเชิงพรรณนา รองลงมาคือ ใช้รูปแบบของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงประเมินผล

สำหรับประเภทของการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ทั้งงานวิจัยของภาคเอกชนและภาครัฐ ส่วนใหญ่เลือกใช้รูปแบบของการวิจัยที่หลากหลาย กล่าวคือ เลือกใช้การสัมภาษณ์เจาะลึกมากที่สุด รองลงมาคือ การวิเคราะห์เนื้อหา การสนทนากลุ่ม การวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา การวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงประเมินผล

สำหรับประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธี พบว่า งานวิจัยโดยส่วนใหญ่ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐเลือกใช้รูปแบบการของการวิจัยที่หลากหลายกว่าประเภทของการวิจัยทั้ง 2 ประเภทข้างต้น โดยพบว่า ส่วนใหญ่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยายหรือการวิจัยเชิงพรรณนา รองลงมาคือ การวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การศึกษาแนวโน้ม การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ การวิเคราะห์เนื้อหา การสัมภาษณ์เจาะลึก และการวิจัยเชิงทดลอง

ตอนที่ 4 ผลการแจกแจงปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต
พบว่า การศึกษาวิจัยทั้งหมด 27 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.6 รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.0 สำหรับปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย เป็นปัจจัยที่ได้รับความสนใจในการทำวิจัยค่อนข้างน้อย คิดเป็นร้อยละ 25.9 และ 14.8 ตามลำดับ

การศึกษาวิจัยของ**สถาบันอุดมศึกษาเอกชน**ทั้งหมด 9 เรื่อง พบว่า งานวิจัยมุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตรมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ส่วนปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย และปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร เป็นปัจจัยที่ได้รับความสนใจในการทำวิจัยค่อนข้างน้อย

ส่วนการศึกษาวิจัยของ**มหาวิทยาลัยของรัฐ** ทั้งหมด 18 เรื่อง พบว่า งานวิจัยมุ่งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านหลักสูตร และปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร ส่วนปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย/สถาบัน/วิทยาลัย เป็นปัจจัยที่ได้รับความสนใจในการทำวิจัยค่อนข้างน้อย

ตามข้อค้นพบข้างต้นนี้ เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านหลักสูตร ปัจจัยด้านความมุ่งหมายทางการศึกษา ปัจจัยด้านการประชาสัมพันธ์หลักสูตร และปัจจัยด้านชื่อเสียงของมหาวิทยาลัย จะพบว่า การศึกษาด้านปัจจัยจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกิดจากแรงจูงใจภายนอกมากกว่าแรงจูงใจ

ภายใน ดั้งที่ อารี พันธมณี (2542: 181-182) กล่าวว่า แรงจูงใจสามารถแบ่งตามลักษณะของการแสดงพฤติกรรมได้ 2 ประเภท คือ 1. การจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลต้องการกระทำหรือเรียนรู้บางสิ่งด้วยตนเองไม่ต้องอาศัยการชักจูงใจจากสิ่งเร้าภายนอก และ 2. การจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) เป็นสภาวะที่บุคคลได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายนอก พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการจูงใจภายนอกจะเป็นสิ่งที่ดีสำหรับการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรฯ

อีกทั้ง ภาพรวมของการศึกษาวิจัยทั้งหมด 27 เรื่อง ยังพบว่า หากมีการให้ทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยอย่างเพียงพอก็จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจตามทฤษฎีของฟรอยด์ (Freud's Theory of Motivation อ้างถึงใน กัญญกณัฐ อนุรัตติพันธุ์, 2561: 35) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจในการซื้อ เป็นแรงจูงใจที่สำคัญทางด้านจิตวิทยา การให้ทุนการศึกษาจัดเป็นแรงจูงใจในการซื้อประเภทแรงจูงใจอุปถัมภ์ ที่ผู้บริโภคจะพิจารณาเลือกสมัครเข้าเรียนในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยใด ก็จะพิจารณาจากประเภททุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยนั้นเป็นสำคัญด้วย รองลงมาคือ ความสนใจส่วนตัว รายได้ของครอบครัว ศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม และการรับข้อมูลการสมัครของครูแนะแนว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องกลุ่มอ้างอิง ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญมากต่อการเกิดความเชื่อ และทัศนคติของผู้บริโภคอันนำไปสู่พฤติกรรมการตัดสินใจซื้อ (Majumdar, 2010) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง โดยเฉพาะอิทธิพลด้านข้อมูล (Information Influence) เนื่องจากผู้บริโภคต้องการแสวงหาข่าวสารข้อมูลจากกลุ่มอ้างอิงเกี่ยวกับสินค้าที่ต้องการจะซื้อ อาจหาข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การรับข้อมูลการสมัครของครูแนะแนว (กลุ่มอ้างอิง) ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ รวมทั้งอิทธิพลด้านการแสดงออกซึ่งค่านิยม (Value-Expressive Influence) ที่ผู้บริโภคจะทำตามกลุ่มอ้างอิง เพราะการมีพฤติกรรมเหมือนกลุ่มอ้างอิง จะช่วยก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เกิดจากศิษย์เก่าของมหาวิทยาลัยนั้น ๆ เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของสังคม (Blyth and Solomon อ้างถึงใน กัญญกณัฐ อนุรัตติพันธุ์, 2561: 45-46)

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรนิเทศศาสตร์ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมทางการตลาดและการจัดโครงการแนะแนวทางการศึกษาเพื่อเปิดรับนักศึกษาใหม่ในปีต่อไป

2. สามารถนำผลวิจัย ด้านหัวข้อการศึกษาริชาลัย ประเภทของการวิจัย รูปแบบการวิจัย ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาในหลักสูตรฯ ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดโครงการงานวิจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาริชาลัยครั้งต่อไปควรศึกษาเจาะลึกในแต่ละหลักสูตรของนิเทศศาสตร์ เพราะแต่ละหลักสูตรมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน ย่อมสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ในเชิงลึกได้มากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

- กัญญณ์ณัฐ อนุรักติพันธ์. (2561). *หลักการสื่อสารการตลาด*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). นนทบุรี: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ดวงฤทัย แก้วคำ และวิมลพรรณ อาภาเวท. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีของนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตตลิ่งชัน. *วารสารวิชาการเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร.พระนคร, ปีที่ 1* (ฉบับที่ 2), 42-49.
- ทิพย์สิริ กาญจนวาสิ และศิริชัย กาญจนวาสิ. (2564). *วิธีวิทยาการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ทันใจ.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และอรอุมา เจริญสุข. (2564). บทเรียนด้านการผลิตบัณฑิตหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในยุคดิจิทัล. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย, ปีที่ 34* (ฉบับที่ 2), 171-196.
- พนม คลีฉายา. (2558). แนวโน้มวิชาชีพ หลักสูตร และคุณสมบัติพึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาการประชาสัมพันธ์. *วารสารการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา, ปีที่ 8* (ฉบับที่ 2), 31-53.
- มูลนิธิโครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2566). ประเภทของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบัน. สืบค้นเมื่อ 28 ส.ค. 2566. จาก <https://www.saranukromthai.or.th/sub/book/book.php>
- สารานุกรมเสรี. (2566). *สถาบันอุดมศึกษาเอกชนในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 28 ส.ค. 2566. จาก <https://th.wikipedia.org/>
- สุวิมล ติरणันท์. (2557). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย แยมหลังทรัพย์. (2560). โครงการความพึงพอใจของนิสิตนิเทศศาสตร์ต่อการเรียนการสอนในหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต ปรับปรุง 2544 และความพึงพอใจของหน่วยงานต่อนิสิตนิเทศศาสตร์ที่ไปฝึกงานประจำปีการศึกษา 2559. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- อารี พันธุ์มณี. (2542). *จิตวิทยาการสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เลิฟ แอนด์ เฟรส.
- เอกรงค์ ปั่นพงษ์ และพิชญาพร ประครองใจ. (2563). การประเมินผลหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*, ปีที่ 26 (ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน), 97-111.
- อวยพร พานิช และคณะ. (2564). ทิศทางวิชาชีพ แนวโน้มและความคาดหวังในการศึกษาต่อ หลักสูตรการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ในยุคโลกพลิกผัน. *วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร*, ปีที่ 4 (ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม).
- Assarroudi, A., Nabavi, F. H., Armat, M. R., Ebadi, A., & Vaismoradi, M. (2018). Directed qualitative content analysis: the description and elaboration of its underpinning methods and data analysis process. *Journal of Research in Nursing*. doi: <https://doi.org/10.1177/1744987117741667>
- Best, J.W., and Kahn, J.V. (1993). *Research in Education*. (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Hsieh, H-F., & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- Irvin J. Lehmann., & William A. Mehrens. (1971). *Educational Research: Readings in Focus*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Majumdar, R. (2010). *Consumer Behavior. Insights from Indian Market*. New Delhi: PHL Learning.
- Marvin C. Alkin, Christina A. Christie. (2023). *Evaluation Roots: Theory Influencing Practice*. (3th ed.). New York: The Guilford Press, A Division of Guilford Publication, Inc.
- White, M. D., & Marsh, E. E. (2006). Content Analysis: A Flexible Methodology. *Library Trends*, 55(1), 22-45.